

I Congrés de l'Acció Social

Atenció integrada social i sanitària des dels serveis socials

“L'experiència gironina en el marc del Protocol per a l'actuació contra els maltractaments a la gent gran”

Rosa Guixé

Directora tècnica àrea Benestar Consell Comarcal de l'Alt Empordà

Vic, 6 de juliol de 2017

Tendències socials rellevants

- ✓ Increment població > 65 anys comarques gironines (13% 1981 a 17% 2015)
- ✓ 26,7% població major de 75 anys viu sola (CAT)
- ✓ Mitjans segle XXI: 1 persona major de 65 anys per cada 2 persones en edat de treballar (16-64)
- ✓ Noves trajectòries envelliment actiu (autonomia, capacitat de decidir i activitat creixent)
- ✓ Realitat social canviant i ciutadania més empoderada i exigent que pressiona oferta i qualitat serveis públics
- ✓ En els propers 35 anys, nombre de persones que potencialment necessitaran suport es triplicarà al nostre país.
- ✓ Tendència que tindrà impacte significatiu en les persones cuidadores (dones), en les demandes de serveis dels sistemes públics de provisió de cura i en el propi mercat privat de serveis de cura i benestar.
- ✓ Recomanacions i actuacions a promoure en matèria de dependència i cura de llarga durada:
 - 1) Inversió en salut preventiva
 - 2) Innovació i implementació de bones pràctiques
 - 3) Integració social i sanitària efectiva
 - 4) Formació adequada en el marc d'un model orientat a la integració de serveis i recursos
 - 5) Innovació en recursos i dispositius d'atenció domiciliària per facilitar l'envelliment a la llar

Dades rellevants sobre maltractaments a la gent gran a les Comarques Gironines (2015)

- ✓ Inici recollida dades any 2011 (*Informe valoració sobre maltractaments i abusos a les persones grans dels serveis socials bàsics de les comarques gironines*).
- ✓ Increment del 25% dels casos detectats darrers anys (2011-2015)
- ✓ Total casos 2015: 267 (67% dones)
- ✓ 0,2 % taxa de persones majors de 65 anys que han patit abús o maltracte (2015)
- ✓ Principals maltractaments detectats:
 - Abús psicològic 26%
 - Explotació financera 25,7%
 - Negligència o abandonament 21,4%
- ✓ 66% casos maltractament o abús es produeixen en entorn familiar (fills, filles i cònjuge)
- ✓ 67% casos existeix convivència entre víctima i victimitzador
- ✓ 21,8% mesures adoptades en marc treball coordinat entre xarxa social, sanitària i policial.
- ✓ 12% dels casos detectats es presenta denúncia
- ✓ Perfil majoritari persona victimitzadora: dona de nacionalitat espanyola, major de 50 anys. Coincideix amb el perfil de persona cuidadora.

Factors de risc

Associats a la víctima	Estructurals	Cuidador/a	Institucionals
<ul style="list-style-type: none">• Deteriorament funcional (necessitat tercers per activitats vida diària)• Dependència psíquica. Reducció capacitat intel·lectual• Alteracions de conducta• Aïllament social• Història prèvia violència familiar• Dones > 75 anys	<ul style="list-style-type: none">• Pobresa o manca recursos• Discriminació per edat• Imatges estereotipades de la vellesa com a càrrega• Relacions intergeneracionals deficientes• Potenciació de vells conflictes	<ul style="list-style-type: none">• Múltiples responsabilitats• Cansament/salut• Soledat• Problemes econòmics, dificultats laborals o dependència econòmica de la víctima• Estrés o crisi vital• Abús de drogues• Transtorns mentals o problemes autoestima• Cuidador únic, immadur o aïllat• Experiència familiar maltracte• + 8-9 anys tenint cura persona gran• Manca preparació o hàbits per cuidar• Relació afectiva prèvia	<ul style="list-style-type: none">• Personal poc preparat o format• Salaris baixos• Sobrecàrrega treball• Estructura poc adaptada per gent gran• Manca recursos i segregació per franges edat (excessiva rigidesa)• Normes i controls rígids, rutines laborals que poden ocasionar risc de no bon tracte• Manca de controls• Model ajudes establert es converteix moltes vegades en ajudes que NO ajuden

Protocol d'actuació contra el maltractament de les persones grans a les comarques gironines

Neix de l'experiència comarques gironines en Protocols actuació casos violència

- + 15 anys coordinació institucional
- Comissió Seguiment Protocols
 - Objectius: coordinar esforços, estudiar necessitats del territori i aprofitar recursos
- **Protocols existents**
 - 1998 Protocol Violència Masclista (revisió 2006 i 2017)
 - 2000 Protocol abusos sexuals i maltractament infants i adolescents (Revisió 2007 i 2014)
 - 2003 Protocol de prevenció Mutilació Genital Femenina (Revisió 2006)
 - 2007 Protocol per a l'actuació contra els maltractaments a les persones grans
 - 2014 Protocol per l'abordatge de Matrimonis forçats

Per què es posa en marxa aquest Protocol

- Necessitat Protocol específic perquè el perfil de persones grans no està inclòs en tots els supòsits que contempnen els protocols de violència masclista i de gènere.
- Per intervenir preventiva i pal·liativament
- Objectius principals del protocol:
 - Prevenció
 - Creació de noves eines de caràcter preventiu
 - Detecció
 - Intervenció

Grup promotor de la implementació del Protocol

- Representants tècnics dels ens locals i comarcals
- Representants tècnics del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies
- Representant tècnic del Departament de Salut
- Representat dels Mossos d'Esquadra (policia autonòmica)
- Institut de Medicina legal de Catalunya (forenses)
- Fiscalia
- Jutjats de família
- Per incorporar:
 - Representant d'entitats tutelars
 - Representants de les persones grans (Consells consultius)

Objectius del grup promotor

- Generar un espai de treball en xarxa que permeti millorar l'atenció professional
- Fer seguiment i avaluació del funcionament i del seguiment del Protocol
- Promoure la difusió del Protocol entre els serveis i els grups professionals implicats i la ciutadania
- Impulsar la recollida i la sistematització de dades
- Sensibilitzar els professionals i la ciutadania
- Formar i capacitar professionals

Recomanacions i propostes a nivell nacional

- Generació de coneixement (registres, estudis i recerca aplicada)
- Creació d'eines de detecció i abordatge
- Unificar criteris en el territori i aterrar els diferents Protocols a l'àmbit local
- Formació específica i continuada per a professionals
- Disposar d'un procediment àgil que permeti la protecció de les persones en situació de presumpta incapacitació.
- Tenir en compte la necessitat de capacitar les persones i no posar l'accent només en la incapacitació
- Major flexibilitat administrativa en l'accés a recursos en casos urgents derivats per maltractament
- Donar a conèixer els recursos en l'àmbit familiar (SAD, centres de dia, estades temporals, teleassistència...)
- En àmbit institucional, social i sanitari, elaborar protocols interns de prevenció i guies d'actuació per identificar les situacions de risc, presa de decisions i habilitats per reconduir i resoldre conflictes.
- Crear sistemes d'informació compartits entre institucions
- Crear serveis i equips de treball especialitzats